

DISPUTATIO VI.

De medio visionis.

QUÆSTIO I.

An sit possibilis species impressa creata quâ Dens videatur?

Suppono 1. In cognitione vel notitâ intellectuali alia concurrunt ex parte potentia, alia ex parte objecti: cum enim partus notitiæ intellectualis fiat ex conjunctione potentia & objecti, sunt enim duo interni concursus: unus ex parte potentia ex suis visceribus hanc notitiam gignentis, alter ex parte objecti per intelligibilem sui unionem potentiam fecundantis & ad sui cognitionem determinantis; principia intrinseca ex parte potentia sunt vitalitas, proportio, virtus intrinseca, quæ species objecti non affert sed supponit.

Suppono 2. Intelligibilis similitudo objecti, quæ ad rerum cognitionem servire potest, juxta doctrinam S. Th. quodl. 7. A. 1. est triplex. Prima est similitudo objectiva, vel medium in quo, estque similitudo, quæ prius in se cognita ducit in cognitionem ejus, cujus est similitudo. Sicut imago cæsaris prius in se cognoscitur, & ut sic cognita ducit in cognitionem cæsaris, adeoque dicitur medium cognitum, & parit cognitionem mediatam rei; certum autem est divinam essentiam de facto non tantum non videri per aliquam similitudinem objectivam, sed nec videri posse, ut est in se: nam talis cognitio est tantum mediata per speculum & in ænigmate, sed secundum Apost. visio beata non est per speculum in ænigmate, sed facie ad faciem. Secunda est similitudo formalis seu medium quo vel incognitum: estque similitudo, quæ sine prævia sui cognitione objectum immediatè repræsentat, ut species lapidis repræsentat lapidem, & hæc dicitur speci-

es intelligibilis, quæ iterum est duplex: im- & expressa: impressa est quædam qualitas vicaria, quæ in movendâ & determinandâ potentiâ ad cognitionem objecti eidem objecto substituitur; expressa est imago, quam intellectus producendo sibi metipsi objectum repræsentat & sistit in esse cognito, quæ verbum mentis dicitur; de utrâque hâc specie in præfenti tractamus. Tertia est similitudo participativa id est: participatio divinæ intellectualitatis, quo sensu S. Th. hic A. 2. lumen gloriæ appellat similitudinem divinæ essentiæ: quia per illud intellectus creatus participat modum cognoscendi divinum, quemadmodum gratia sanctificans dicitur similitudo divinæ naturæ: quia per illam participamus prædicata formalia divinæ naturæ; vocatur etiam medium sub quo intellectus creatus videt Deum, eò quod per illud elevetur & proximè disponatur ad videndum Deum.

Suppono. 3. Speciem impressam quidditative repræsentantem objectum continere ipsam naturam objecti in esse repræsentativo & intelligibili, ac proinde in esse intelligibili esse ipsum objectum, cum enim finis speciei impressæ, ejusque officium sit, ut objectum, quod seipso intrâ intellectum sisti eique uniri nequit, tanquam vicaria ipsius intellectui uniat ipsumque in se intelligibiliter transformet, propterea debet secum afferre omnia quiddiativa prædicata objecti: cum non sit virtualis sed formalis similitudo objecti: siquidem objectum non propter aliquam eminentialem & causalem continentiam: ut divina essentia creaturas, nec propter dependentiam ab objecto: ut effectus causam, sed propter formalem convenientiam tanquam imago adæquata ipsum repræsentat, quod non præstaret, nisi totam rei quidditatem contineret.

DICO. *Ex parte visæ rei... per nullam similitudinem creatam Dei essentia videri potest* S. Th. hic. Q. 12. A. 2. O. Prima

Prima ratio implicantiæ : species impressa quidditivè Deum repræsentans debet in esse repræsentativo continere omnes perfectiones Dei : quia species quidditativa objecti debet esse commensurata objecto, cujus est vicaria, debetque esse repræsentativè ipsum objectum, quod esse non potest, nisi omnia prædicata quidditativa objecti formaliter in se contineat : non quidem in esse naturali, sed in esse repræsentativo, quod est essentialis perfectio illius ; atqui implicat creata aliqua similitudo, quæ in esse repræsentativo contineat omnes perfectiones Dei : quia implicat creatura infinita, illa autem similitudo esset infinita : quia illud esse repræsentativum esset vera realis & creata perfectio formaliter in se continens omnia quidditativa prædicata esse divini ; ergo species impressa quidditivè repræsentans Deum implicat ; sicut enim est impossibilis species sensibilis clarè & quidditivè repræsentans Angelum, ità multò magis implicat species creata quidditivè repræsentans ens increatum : cum major sit improporrio inter speciem creatam & essentiam divinam, quam inter speciem sensibilem & essentiam spiritualem.

Secunda ratio implicantiæ : implicat species creata, quæ habeat eundem gradum immaterialitatis, quem habet essentia divina : ut de se patet ; sed species impressa quidditivè repræsentans divinam essentiam habet eundem gradum immaterialitatis : cum gerat vices ipsius essentiæ divinæ in esse intelligibili reddatque illam immediatè visibilem ut in se est ; sicut igitur ideò implicat intellectus creatus, qui connaturaliter Deum videat, ut in se est, quia non potest in eodem gradu immaterialitatis esse, ità ex eodem capite implicabit species impressa creata Deum quidditivè repræsentans.

Tertia ratio implicantiæ : de essentiâ speciei impressæ est, ut objectum, quod ob defectum intimæ præsentia cum potentiâ intelligente vel ob defectum immaterialitatis non est proximè intelligibile, reddat intelligibile : objecta enim creata propter imperfectionem & defectum vel intimi illapsus & præsentia intelligibilis, vel immaterialitatis, indigent speciebus distinctis ; atqui implicat species aliqua creata, quæ faciat Deum intelligibilem : quia enim est actus purus intelligibilis per essentiâ, non potest fieri talis per aliquid creatum & superadditum : sicut non fit sapiens, bonus, per sapientiam & bonitatem creatam : cum ipse sit sua sapientia, bonitas &c. Et quidem non tantum est per essentiâ intelligibilis intelligibilitate intrinsecâ, sed etiam intelligibilitate extrinsecâ per ordinem ad intellectum creatum : quia intelligibilitas est perfectio simpliciter simplex fundata in infinitâ actualitate & omnipræsentia divinæ essentiæ.

Obj. 1. Gratia sanctificans est similitudo formalis & physica divinæ naturæ, ut natura est, non tamen est intrinsecè infinita ; ergo poterit dari similitudo intentionalis divinæ essentiæ, quæ tamen non sit intrinsecè infinita.

R. N. consequentiam disparitas est : quod gratia sanctificans sit similitudo participativa & analogica divinæ naturæ per modum qualitatis intrinsecè receptibilis in subjecto, ideoque limitatur juxta conditionem subjecti, ex cujus parte se tenet ; at species impressa, cum sit in esse repræsentativo ipsa quidditas objecti, sequitur conditiones objecti eique commensuratur, ex cujus parte se tenet.

Obj. 2. Potest species accidentalis in esse repræsentativo esse substantia ; ergo etiam species physicè finita in esse repræsentativo poterit esse infinita.

27. N. Consequentiam : quia potest aliquod accidens continere prædicata substantiæ in esse representativo ; siquidem potest esse ejusdem immaterialitatis cum substantiâ ; implicat autem, quod ens creatum in esse representativo contineat prædicata omnium divinarum perfectionum.

Obj. 3. Datur species creata abstractivè representans Deum ; ergo etiam datur vel ad minus dari potest species representans Deum intuitivè.

28. N. consequentiam disparitas est : quod species abstractivè representans Deum non continet Deum, ut est in se, sed ut est in creaturis tanquam in signis & vestigio Dei ; econtrà species quidditivè & intuitivè representans Deum ipsum continet, ut est in se, & sic ipsa species quoque foret actus purus.

Obj. 4. Effectus finitus non requirit principium infinitum ; atqui visio beata est effectus finitus ; ergo non requirit pro principio speciem infinitam diviniæ essentiæ.

29. Distinguendo mai. visio beata est effectus finitus subjectivè seu ex parte subjecti Con. objectivè vel ex parte objecti N. ergo non requirit principium infinitum ex parte potentiæ & subjecti Con. ex parte objecti, quod est essentia divina in ratione speciei impressæ N.

QUÆSTIO II.

An essentia divina uniatur intellectui creato per modum speciei intelligibilis ?

DICO. Divina essentia unitur intellectui creato ut intellectum in actu per se ipsam faciens intellectum in actu, S. Th. I. cit. ad. 3.

probatum ; ad visionem beatam, uti ad omnem cognitionem, requiritur ut objectum visionis uniat-

tur intellectui vel per se vel per speciem vicariam sui; sed essentia divina per speciem creatam sui vicariam intellectui beatorum uniri nequit; ergo ipsa præstat officium speciei impressæ: nam primò species impressa reddit objectum intelligibile in actu, quod facit etiam essentia divina, quæ per se ipsam est intelligibilis in actu: cum sit maximè immaterialis. Secundò species impressa facit objectum præsens intellectui; atqui essentia divina per intimum illapsum est præsentior cuilibet intellectui, quam substantia Angeli suo intellectui. Tertiò munus speciei impressæ est perficere & complere & determinare intellectum; sed essentia divina maximè perficit intellectum eumque determinat ad visionem sui, attamen absque imperfectionibus: species enim creata duas imperfectiones habet: imprimis inhæsitivam informationem, cum sit accidens. Deinde restrictionem & limitationem ad rationem actus primi: cum per speciem intelligibilem reddatur objectum intelligibile in actu primo non autem in actu secundo intellectum, utraque imperfectio excluditur ab essentiâ divinâ: nam imprimis ipsa intellectui beato unitur per modum formæ purè perficientis per se stantis & in esse intelligibili intrinsecè terminantis; deinde essentia divina, quamvis intellectum in actu primo compleat, ipsa tamen ratione sui est in actu. Secundo non tam intelligibilis, quam intellecta: cum sit suum esse intelligibile.

Obj. Species impressa concurrat ad visionem in genere causæ formalis; atqui essentia divina non potest concurrere in genere causæ formalis: quia causa formalis dicit intrinsecam compositionem, cuius incapax est essentia divina.

R. Distinguendo probat. causa formalis incompleta partialis & intrinsecè informans dicit com

positum
maior se
cuius dicit
luna for
minans
lit, est
parte essen
intellect
finitus;
plexum
beati ter
positum
Dei.

Ange

DICO.

inqua
sam, & n
lectum crea

Deum, S

essentia divi

visionem con

Probatu

malis: nam

formalis; se

intellectum i

actuando; erg

Deinde con

ultimum com

perit ad liti

na et ultim

ad equi: cur

uno ad equi

complementu

positionem intrinsecam sive ex his Con. causa formalis per se subsistens objectivè terminans & perficiens dicit intrinsecam compositionem ex his N. talis causa formalis est divina essentia in visione Dei terminans intellectum beati, cujus effectus formalis est, esse unitum intelligibile, qui effectus ex parte essentiae divinae perficientis est infinitus, ex parte intellectus, cui unitur, & quem terminat, est finitus; resultat igitur compositum vel potius complexum ex divinâ essentiâ terminante & intellectu beati terminato, non compositum ex his, sed compositum cum his ut suprâ dictum est de simplicitate Dei.

QUÆSTIO III.

An essentia ut unita concurrat activè ad visionem?

DICO. *Potest esse proportio creature ad Deum, in quantum se habet ad ipsum ut effectus ad causam, & ut potentia ad actum. Et secundum hoc intellectus creatus proportionatus esse potest ad cognoscendum Deum. S. Th. hic. Q. 12. A. 1. ad 4. sive essentia divina unita intellectui eumque complens ad visionem concurrat formaliter & efficienter.*

Probatur; imprimis concurrat in genere causæ formalis: nam actuare & perficere est munus causæ formalis; sed essentia divina concurrat ad visionem intellectum in genere intelligibili perficiendo & actuando; ergo.

Deinde concurrat in genere causæ efficientis: quia ultimum complementum principii activi adæquati pertinet ad lineam virtutis activæ, sed essentia divina est ultimum complementum principii intellectivi adæquati: cum enim ex objecto & potentia tanquam uno adæquato principio pariatur notitia, præter complementum se tenens ex parte potentiae, requi-

ritur aliud ex parte objecti, quod vel est ipsum objectum vel ejus species.

Obj. 1. Species est principium activum ut *quo* subordinatum principio activo ut *quod*; sed implicat, ut essentia divina subordinetur intellectui beati, qui tanquam principium *quod* elicit visionem.

R. Principium *quo* limitatum & informativè in-hærens principio *quod* eidem subordinatur *Con.* principium *quo* illimitatum & per se subsistens subordinatur principio *quod* *N.* essentia autem divina est principium illimitatum ipsum intellectum Deum videntis in esse intelligibili sibi subordinans.

Obj. 2. Principium activum visionis est principium vitale; sed essentia divina non potest esse principium vitale visionis creatæ: cum sit extrinsecum videnti.

R. Essentia divina non potest esse principium vitale ut *quo* hoc est per modum determinationis & complementi objectivi, ad quod ex vitali potentiâ resultat efficientia ipsius cognitionis *N.* non potest esse principium vitale ut *quod* hoc est per modum principii vitaliter elicitivi *Con.*

QUÆSTIO IV.

An in intellectu creato possit produci species expressa Deum quidditative representans

NOta: species expressa est signum formale productum ad manifestandum intellectui objectum sive est imago & similitudo objecti ipso actu intellectionis vitalis expressa. Solet etiam vocari verbum mentis: quia per ipsam mens nostra vel intellectus rem cognitam sibi ipsi intus loquitur & manifestat; convenit cum specie impressâ. Primò quod non sit similitudo objectiva, in quâ veluti in speculo objectum videatur, sed est similitudo formalis

malis & medium quo. Secundò species expressa etiam se tenet ex parte objecti & agit vices objecti : sicut enim species impressa facit objectum intelligibile & principiat actum cognitionis, sic species expressa supplet concursum objecti in terminando & reddit objectum intellectum; differt à specie impressâ in hoc: quod species impressa pertineat ad actum primum : quia facit objectum intelligibile, ac proinde naturâ est prior actu visionis ; species expressa autem pertinet ad actum secundum : quia constituit objectum actu intellectum, terminat visionem & à visione producitur, ac proinde est naturâ posterior visione; quod autem talis species expressa præter speciem impressam requiratur, ratio est: quia objectum cognitum non minùs debet esse intimè præsens & unitum intellectui prout in actu secundo est cognitum, quam prout est in actu primo cognoscibile ; sed in actu secundo non est intimè præsens, aut unitum intellectui neque per speciem impressam, quæ se tantum tenet ex parte actûs primi, & habet rationem objecti motivi, sive reddit objectum cognoscibile ; neque per ipsam cognitionem quæ non est intelligi sed intelligere, quæ terminat & non terminatur ad se ipsam, nisi sit reflexa ; ergo objectum debet fieri intimè præsens in ratione termini intellectualis per speciem distinctam ex actu cognitionis resultantem, quæ verbum & species expressa nuncupatur.

DICO. *Dicere Deum per similitudinem videri est dicere, divinam essentiam non videri.* S. Th. hic Q. 12. A. 2. O. sive non producitur in visione Dei species expressa.

Probatur : quia talis species sive esset ex - sive impressa foret actus purus & infinitus ; sicuti igitur, cum Deus sit suum esse & suum intelligere, non minùs est per essentiam intelligibilis in actu secundo,

quam in actu primo, ita pariter cum repugnet, ut intellectui creato fiat intelligibilis in actu primo per speciem creatam impressam, ita repugnat, ut fiat intelligibilis in actu secundo, sive actu intellectus per speciem creatam expressam.

Obj. 1. S. Th. hic Q. 27. A. 1. O. dicit: *quicumque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quod est conceptio rei intellecta ex vi intellectus proveniens, & ex eius notitia procedens, quam quidem conceptionem vox significat & dicitur verbum cordis significatum verbo oris*; ergo juxta mentem S. Th. omnis intellectio producit speciem expressam sive verbum mentis.

R. Quod propositio universalis sit accipienda in sensu accommodato, non pro singulis generum sed pro generibus singulorum; quia quaecunque natura intellectualis producit verbum, sed non in quacunque intellectione.

Obj. 2. Species expressa nihil aliud est, quam formalis & vitalis assimilatio sive unio cognoscentis cum cognito; atqui omnis cognitio est talis assimilatio: siquidem actus potentiae formaliter assimilativae debet esse assimilatio; atqui intellectus est potentia formaliter assimilativa assimilans cognoscentem cum cognito & quodammodo transformans juxta philosophum cognoscentem in objectum cognitum; ergo omnis cognitio, adeoque etiam visio Dei erit species expressa.

R. Vis representativa intellectus consistit in eo, quod vitaliter terminet objectum praesens, quod fit dupliciter: Primò si objectum se ipso fit intellectui sufficienter praesens, & tunc intellectus simplici intuitu in- & attendit in illud ac ita fit in visione beatificam: cum enim divina essentia per se ipsam sit intelligibilis & intellecta in actu secundo, potest se ipsam per modum

ter-

De M
 terminat intelligibilis
 praesens intra int
 etas, quod in visio
 tivatione & a
 terminat intellectu
 lein totus abfor
 in ipsum transfor
 objectum non fit
 in omnibus o
 cognitum non e
 ta cognitione et
 quem altas in
 sentem, & sic
 det efformandi sp
 ter fieri possit pra
 pationem vim habet fit
 quando objectum ad
 intellectum in a
 Ex his colligitur q
 ce terminet visionem
 do intellectum, & in
 ciei expressae, non
 verbum beatorum;
 mini intellectualis di
 sive intelligente, a q
 divina dici nequit.
 Secundo: quamvis
 sionem beatificam si
 creati intellectione ver
 sur, visio tamen Dei
 non intellectio pro
 nionem.
 Tertio: quamvis A
 cognitionis ubi mar
 tamen habet rationem

termini intelligibilis & intellecti sistere intelligibiliter præsentem intrâ intellectum ac ità repræsentatio intellectûs, quæ fit in visione beatâ, consistit in solâ contemplativâ intentione & attentione ad divinam essentiam velut terminum intellectualem, per quam adhæsiōnem intellectus totus absorptus & affixus Deo quodammodo in ipsum transformatur & deificatur. 2dò Si verò objectum non sit sufficienter præsens intellectui, uti fit in omnibus cognitionibus, in quibus objectum cognitum non est suum intelligere, tunc intellectus suâ cognitione efformat sibi terminum intellectualem, quem aliàs intrâ se & in esse cognito non haberet præsentem, & sicut intellectus agens in homine vim habet efformandi species impressas, si objectum non aliter fieri possit præsens in actu primo, ità intellectus patiens vim habet sibi efformandi speciem expressam, quando objectum aliter non potest fieri præsens & intellectum in actu secundo.

Ex his colligitur primò: quamvis essentia Dei intrinsecè terminet visionem tanquam objectum in actu secundo intellectum, & ità exhibeat se intellectui adinstar speciei expressæ, non tamen propriè loquendo dici potest verbum beatorum: quia verbum præter rationem termini intellectualis dicit etiam processionem à dicente sive intelligente, à quo exprimitur, quod de essentiâ divinâ dici nequit.

Secundò: quamvis omnis intellectio creata præter visionem beatificam sit simul dictio: quia in omni creatâ intellectione verbum & species expressa produciuntur, visio tamen Dei in rigore non est dictio: cum non sit intellectio productiva verbi terminantis cognitionem.

Tertiò: quamvis Angeli substantia respectu propriæ cognitionis obeat munus speciei impressæ, non potest tamen habere rationem verbi & speciei expressæ; quia

sicuti Angelus non est suum intelligere, ita neque suum intelligi vel esse intellectum in actu secundo; unde sicut intelligere ipsius est accidentale, ita quoque terminus intellectiois debet esse accidentalis.

DISPUTATIO VII.

De Lumine gloriae.

QUESTIO I.

An & quomodo lumen gloriae concurrat ad visionem?

DICO. *Ad videndum Dei essentiam requiritur aliqua similitudo ex parte visivae potentiae scilicet lumen divinae gloriae confortans intellectum ad videndum Deum, de quo dicitur, in Ps. In lumine tuo videbimus lumen. S. Th. hic Q. 12. a. 2. in fine O. Est veritas fidei definita in Clem. ad nostrum de haeret. in qua condemnantur Beguardi, qui docebant animam non indigere lumine gloriae elevante ad videndum Deum & eo beatè fruendum.*

Probatum ratione: praeter concursum objecti requiritur ad visionem sufficiens concursus ex parte potentiae, ut nempe potentia habeat proportionatam virtutem & efficaciam, sitque apta ad producendam visionem: sine hoc enim inutilis erit concursus objecti, imò ejusmodi virtus concursui objectivo essentialiter praesupponitur: cum potentia non nisi apta & proportionata ad intellectioem concurrere possit. Sic oculus non est capax concursus objectivi soni vel saporis; quia illi deest intrinseca proportio & capacitas, sic oculo nocturnae nihil prodest solare lumen defectu intrinsecae dispositionis, atqui intellectus creatus ex parte sua non est completus & intrinsecè proportionatus ad actum visionis, alias enim posset naturaliter videre Deum, nec esset ratio, cur de facto intellectus viatoris non videret Deum: ut enim fiat visio, sufficit, quod potentia ex parte

De Lu
 re suo completa
 ecti; qui intellect
 completi non deesse
 que vana diffundit
 Deum non vide
 conium ad vider
 concensus virtute
 ge visionem ob
 miraculo foret am
 videt in medi
 praedictus con
 ecti intelligibilis
 quomodi visionis
 colola, ego prae
 intrinseca virtus in
 ur ad elicendum v
 ad assensum super
 pei & amoris indige
 multo magis ad act
 neret & quali con
 lectus beati habitu
 illamas,
 Sequitur. Quod
 en gloriae ex sua natu
 rere & elevare ad
 riam virtutem comp
 Q. 12. a. 5. in O.
 u creati non sufficiat
 rret, quod ex divina
 e intelligens & hoc a
 rationem intellectu
 dillipore intellectum
 sentia unum; cum
 it S. D. in L. Videt
 v. Deo sit firmus intellig